

การพัฒนาอุปกรณ์สำรวจชั้นดินซึ่งทำงานด้วยการตรวจวัดคลื่นสั่นสะเทือนขนาดเล็ก Development of a device for soil profiling based on the measurement of microtremors _{ชวกร} เมธีพลกุล^{1,*} และ ฐิรวัตร บุญญะฐี¹

¹ ภาควิชา วิศวกรรมโยธา, คณะ วิศวกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย *Corresponding author; E-mail address: 6170138221@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

การสำรวจทางธรณีฟิสิกส์นั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในอุตสาหกรรมเหมือง แร่ การสำรวจปิโตรเลียม การสำรวจแหล่งน้ำบาดาล การศึกษาทางด้าน แผ่นดินไหว รวมถึงการสำรวจชั้นดินทางด้านวิศวกรรมธรณีเทคนิค ใน งานวิจัยนี้ได้ทำการออกแบบและประดิษธ์อุปกรณ์สำรวจชั้นดินจากการ ตรวจวัดคลื่นสั่นขนาดเล็ก (microtremor) บนผิวดิน อุปกรณ์ตรวจวัด ประกอบด้วยวงจรแปลงสัญญาณอนาล็อกเป็นดิจิตอลแบบ 24 บิตซึ่งรับ สัญญาณการสั่นสะเทือนจากจีโอโฟนแล้วส่งให้ระบบไมโครคอมพิวเตอร์ชื่อ ราสเบอร์รี่พาย (Raspberry Pi) เพื่อเก็บข้อมูลและส่งต่อให้ระบบสมาร์ท โฟน ซึ่งจะทำหน้าที่ประมวลผลด้วยวิธีอัตสัมพันธ์เชิงระยะ (SPAC) และ โครงข่ายประสาทเทียม (Neural Network) เพื่อแสดงภาพตัดความเร็วคลื่น เฉือน (Shear wave velocity profile) และ คำนวณค่าเฉลี่ยความเร็วคลื่น เฉือน (Average Shear wave velocity) ของชั้นดิน จากการตรวจวัด ภาคสนามในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อทำการตรวจวัดในรัศมีที่เหมาะสม พบว่าอุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำนายค่าเฉลี่ยความเร็วคลื่นเฉือนได้ ใกล้เคียงกับความเร็วคลื่นเฉือนที่ประเมินจากวิธีดาวน์โฮล (downhole) ้คำสำคัญ: ธรณีฟิสิกส์, ราสเบอร์รี่พาย, โครงข่ายประสาทเทียม, การตรวจวัด การสั่นขนาดเล็ก, ความเร็วคลื่นเฉือน

Abstract

Geophysical survey is one of methods used in mining industries, petroleum explorations, groundwater explorations, earthquake studies, and geotechnical site investigations. In this study, an exploration system is developed to determine shear wave velocity profiles from records of small vibrations on ground surface (Microtremors). A microcomputer (Raspberry Pi), a 24 bit analog-to-digital converter and geophones are used for measuring microtremors and wirelessly sending the observed data to a smartphone. The vibration records are then analyzed in the smartphone for the shear wave velocity profile based on the spatial autocorrelation (SPAC) method and a artificial neural network (ANN). The predictions from the developed system were found to be agreed with a downhole test result at Chulalongkorn University when measuring in a suitable radius. Keywords: Geophysics, Raspberry pi, Neural Network, Microtremors, Shear wave velocity profile

1. คำนำ

ความเร็วคลื่นเฉือนในชั้นดินนั้นเป็นตัวแปรสำคัญเพื่อหาคุณลักษณะ ของชั้นดินสำหรับงานด้านวิศวกรรมธรณีเทคนิค และการประเมินความเสี่ยง ด้านแผ่นดินไหวการหาความเร็วคลื่นเฉือนของชั้นดินมักทำโดยวิธีดาวน์โฮ ลซึ่งมีราคาสูง และไม่เหมาะกับการเก็บข้อมูลปริมาณมากเนื่องจากต้อง เตรียมหลุมเจาะสำรวจ งานวิจัยนี้ได้ออกแบบและประดิษฐ์อุปกรณ์ตรวจวัด คลื่นสั่นขนาดเล็ก (microtremors) ซึ่งเป็นวิธีสำรวจบนผิวดิน เก็บข้อมูล คลื่นด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ขนาดเล็กซึ่งมีราคาถูก ควบคุมด้วยสมาร์ทโฟน ผ่านระบบเครือข่ายไร้สาย วิเคราะห์ภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือนด้วยโครงข่าย ประสาทเทียม (Artificial Neural Network : ANN) ซึ่งสามารถทำนายภาพ ตัดความเร็วคลื่นเฉือนได้อย่างรวดเร็ว

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 คลื่นผิวดิน

คลื่นผิวดินหรือคลื่นผิวมีอัตราการลดลงของพลังงานที่ต่ำกว่าคลื่นในเนื้อ วัสดุ เนื่องจากแพร่กระจายตามผิวดินในแนวราบเท่านั้น พลังงานส่วนใหญ่ ของคลื่นผิวจะเดินทางผ่านชั้นดินในระดับลึกไม่เกิน 1 ความยาวคลื่น ดังนั้น คลื่นที่มีความยาวคลื่นไม่มากจะมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามชั้นดินระดับตื้น และในทำนองเดียวกันคลื่นที่มีความยาวมากขึ้นจะได้รับอิทธิพลจากชั้นดินที่ อยู่ลึกลงไป ดังเช่นที่แสดงในรูปที่ 1

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความยาวคลื่นของคลื่นผิวกับคุณสมบัติของชั้นดิน

2.2 การวิเคราะห์ชั้นดินจากคลื่นผิว

การประเมินสภาพชั้นดินจากคลื่นผิวประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลักได้แก่ การเก็บข้อมูลคลื่นในภาคสนาม, การสร้างเส้นโค้งการกระจายตัว และ การ สร้างภาพตัดความเร็วคลื่นเนือน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 การเก็บข้อมูลคลื่นในภาคสนาม

การเก็บข้อมูลคลื่นในภาคสนาม ในการศึกษานี้จะเก็บข้อมูลจากการ สั่นสะเทือนตามธรรมชาติโดยใช้จีโอโฟนจำนวน 3 ดัววางบนแนวเส้นรอบวง ของวงกลม และใช้จีโอโฟนอีกหนึ่งตัววางที่จุดศูนย์กลางของวงกลม ดังแสดง ในรูปที่ 2 โดยตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อรัศมีวงกลม [1] มีดังนี้ 1. ความเร็ว ของวัสดุที่ทำการสำรวจ 2. ความลึกที่ต้องการสำรวจ 3. ช่วงความถี่ที่ทำการ สำรวจ 4. คุณสมบัติการดูดซับพลังงานของวัสดุ 5. ความไวของเซนเซอร์ ตรวจวัดคลื่น โดยยิ่งรัศมีวงกลมมีขนาดกว้างข้อมูลของชั้นดินที่ได้จะยิ่งลึก ขึ้น

2.2.2 การสร้างเส้นโค้งการกระจายตัว

การสร้างเส้นโค้งการกระจายตัว หรือ dispersion curve ในงานวิจัยนี้ ได้ใช้วิธีสหสัมพันธ์เชิงระยะ [7] ซึ่งวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยรอบวงกลม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของข้อมูลสเปกตรัมที่เก็บได้จากจีโอโฟนที่จุดกึ่งกลาง และ จีโอโฟนรอบวงกลมในแต่ละจุดซึ่งสอดคล้องกับฟังก์ชันเบสเซลประเภท แรก อันดับ 0 (first kind zero order Bessel function, J₀) ซึ่งเป็นฟังก์ชัน ของความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ ,รัศมีของเส้นรอบวงกลม และ ความเร็ว ของเฟสในแต่ละความถี่ซึ่งจะได้ข้อมูลความเร็วเฟสของคลื่นในแต่ละความถี่

การสำรวจโดยใช้รัศมีวงจีโอโฟนที่ต่างกันจะสามารถตรวจพบคลื่นที่มี ช่วงความยาวที่ของคลื่นที่ต่างกันการในบางครั้งจึงจำเป็นต้องตรวจวัดคลื่น โดยใช้รัศมีของวงกลมที่แตกต่างกันออกไป [4]

รูปที่ 2 การติดตั้งจีโอโฟนในการศึกษานี้

2.2.3 การสร้างภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือน

โดยทั่วไปการสร้างภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือนทำโดยการวิเคราะห์ ย้อนกลับ (Inverse analysis) ทำโดยการสร้างเส้นโค้งกระจายตัวทางทฤษฎี (Theoretical dispersion curve) เปรียบเทียบกับเส้นโค้งการกระจายตัว จากข้อมูลที่ตรวจวัดได้ (Observation dispersion curve) โดยใช้อัลกอริทึม ทั้งแบบเชิงเส้น [10], [11] และไม่เป็นเชิงเส้น [12], [13], [14], [15], [16], [17] เพื่อปรับปรุงตัวแปรคุณสมบัติชั้นดินให้มีความไกล้เคียงตามที่กำหนด โดยมักจะต้องใช้เวลาในการวิเคราะห์ที่นาน และ ใช้ทรัพยากรในการคำนวณ สูงซึ่งไม่เหมาะกับไมโครคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพต่ำ

ในงานวิจัยนี้จึงได้ทำการสร้างโมเดลการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) แบบโครงข่ายประสาทเทียม (Artificial Neural Network, ANN) ซึ่งรับ ข้อมูลเส้นโค้งการกระจายตัวในรูปแบบ อาเรย์ขนาด 1 มิติซึ่งสามารถทำนาย ภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือนได้ภายใน 5 นาที

2.3 ความเร็วคลื่นเฉือนเฉลี่ยของชั้นดิน

ความเร็วคลื่นเฉือนเฉลี่ยในช่วงความลึก 30 เมตร (Vs30) เป็นตัวแปร หนึ่งที่นิยมใช้ในการประเมินสภาพชั้นดินเพื่อออกแบบด้านแผ่นดินไหว โดย NEHRP ได้แบ่งประเภทชั้นดินเป็น 6 ประเภท (A-F) ตามตารางที่ 1 และใช้ วิธีการคำนวณตามสมการที่ (1)

ตารางที่ 1 การจำแนกชั้นดินตาม NEHRP [8]

Soil type	Description	Vs30 (m/s)
А	Hard rock	> 1500
В	Rock	760 ~ 1500
С	Very dense Soil & soft rock	360 ~ 760
D	Stiff soil	180 ~ 360
E	Soft soil	< 180
F	Unstable soils	

$$Vs_{30} = \frac{30}{\sum_{i=1}^{h} \frac{d_i}{Vs_i}}$$
(1)

โดยที่ Vs₃₀ คือความเร็วคลื่นเฉือนเฉลี่ยในช่วง 30 เมตร, Vs_i และ d_i คือ ความเร็วคลื่นเฉือนและความหนาของดินชั้นที่ i

3. อุปกรณ์ และ วิธีการทดสอบ

3.1 อุปกรณ์

ระบบตรวจวัดที่พัฒนาขึ้นในการศึกษานี้ประกอบด้วยอุปกรณ์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 2.2.4 ไมโครคอมพิวเตอร์ ราสเบอร์รี่พาย (Raspberry Pi) 3b
- 2.2.5 ตัวแปลงสัญญาณความละเอียด 24 บิต
- 2.2.6 จีโอโฟน 2 เฮริตซ์ จำนวน 4 ตัว
- 2.2.7 สมาร์ทโฟนจำนวน 1 เครื่อง

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลคลื่นในงานวิจัยนี้ได้ทำการเก็บตัวอย่างในพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยติดตั้งจีโอโฟนในรูปแบบวงกลมรัศมีขนาด 2, 4, 6, 8 และ 10 เมตรทำการเก็บข้อมูลด้วยอัตราเร็ว 256 เฮิรตซ์เป็นเวลา 15 นาที จำนวน 3 ครั้ง ในแต่ละรัศมีโดยข้อมูลที่เก็บได้มีช่วงความถี่ระหว่าง 2 ถึง 28 เฮริตซ์

3.3 การสร้างโครงข่ายประสาทเทียมสำหรับการทำนายหน้าตัดความเร็ว คลื่นเฉือนของดิน

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้วิธีโครงข่ายประสาทเทียมในการคำนวณ ย้อนกลับเพื่อหาภาพตัดของชั้นดิน โดยโครงข่ายประสาทเทียมที่ใช้ ประกอบด้วยข้อมูลเข้า (Input layer) 1 ชั้น ชั้นซ่อน (Hidden layer) จำนวน 7 ชั้น และชั้นข้อมูลออก (Output layer) จำนวน 1 ชั้น ดังแสดงใน ตารางที่ (3) ทั้งนี้ได้สร้างฐานข้อมูลจากการปรับเปลี่ยนพารามิเตอร์แบบสุ่ม ในช่วงตามตารางที่ (2) จำนวน 427,000 ข้อมูล แล้วแบ่งไปใช้ในการฝึกฝน (Train set) และ ปรับเปลี่ยนพารามิเตอร์ (Validation set) จำนวน 384,300 ข้อมูล ใช้สำหรับการพิสูจน์ความแม่นยำของข้อมูล (Test set) จำนวน 42,700 ข้อมูล ซึ่งความคลาดเคลื่อนของผลทำนายจะประเมินจาก Loss function ตามสมการที่ (2) โดยโครงข่ายประสาทเทียม และ ความคลาดเคลื่อนของโมเดลซึ่งได้จากการทดสอบกับชุดข้อมูลที่เตรียมไว้ใน งานวิจัยนี้แสดงดังตารางที่ (4) โดยที่ Validation loss คือ ความคลาด เคลื่อนของการทำนายชุดข้อมูลที่จัดเตรียมไว้ (Test set) และ Validation accuracy คือ อัตราการทำนายถูกของโมเดลต่ออัตราการทำนายทั้งหมดใน ชุดข้อมูลที่จัดเตรียมไว้ (Test set)

$$Loss = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^{n} \left| \frac{y_{true} - y_{predict}}{y_{true}} \right|$$
(2)

โดยที่ y_{true} คือคำตอบจริงของข้อมูล y_{predict}คือคำตอบจากการ ทำนายด้วยโมเดล

ตารางที่ 2 ขอบเขตคุณลักษณะของชั้นดินที่สำหรับสร้างชุดข้อมูล

			-	
Layer	H (m)	Vs (m/s)	Vp/Vs	Density
				(t/m3)
1	3	80~360	2	1.8
2	3	80~360	2	1.8
3	3	80~360	2	1.8
4	3	80~360	2	1.8
5	3	80~360	2	1.8
6	3	80~360	2	1.8
7	3	80~360	2	1.8
8	3	80~360	2	1.8
9	3	80~360	2	1.8
10	3	80~360	2	1.8
11	Half	240~720	2	1.8
	space			

* Vs = Shear wave velocity, Vp = Compression wave

H = Layer thickness

ตารางที่ 3 ชั้น (layer)	โครงข่ายประสาทเ	เทียมที่ใช้ในงาเ	เวิจัยนี้
-------------------------	-----------------	------------------	-----------

Layer (type)	Output Shape	Activation function
Input	n x 16	-
Dense	1 × 32	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 32	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 64	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 64	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 128	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 128	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 128	Rectified Linear
		Unit
Dense	1 × 128	Rectified Linear
		Unit
Output	n x 11	-

ตารางที่ 4 ความคลาดเคลื่อนของโมเดล

Model name	Frequency range	Validation loss	Validation
	(Hz)	(%)	accuracy (%)
2m.hdf5	3.5 - 5.5	28.32	91.35
4m.hdf5	3.0 - 5.5	28.18	91.36
6m.hdf5	3.0 - 5.5	28.20	91.38
8m.hdf5	3.0 - 4.5	28.83	91.36
10m.hdf5	3.0 - 4.0	28.67	91.37

4. ผลการทดสอบ และ การวิเคราะห์ผลการทดสอบ

4.1 ผลการทดสอบ

จากวิธีการที่ได้อธิบายก่อนหน้า ได้ทำการทดสอบในพื้นที่จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยโดยใช้รัศมีการวางจีโอโฟนขนาด 2, 4, 6, 8 และ 10 เมตร จำนวน 3 ครั้งวิเคราะห์เส้นโค้งการกระจายตัวในแต่ละรัศมีดังแสดงในรูปที่ (3) ถึง (7) แล้วนำผลที่ได้มาคำนวณย้อนกลับเพื่อหาภาพตัดชั้นดินซึ่งได้ผล ดังแสดงในรูปที่ (8) ถึง (12) โดยประเมินร้อยละความคลาดเคลื่อนของภาพ ตัดชั้นดินด้วย Loss function ระหว่างวิธีดาวน์โฮล กับ ผลการทำนายจาก อุปกรณ์ในงานวิจัยนี้ตามตารางที่ (5) ความคลาดเคลื่อนของความเร็วคลื่น เฉือนเฉลี่ยที่ความลึก 30 เมตรระหว่างวิธีดาวน์โฮล กับ ผลการทำนายจาก อุปกรณ์ในงานวิจัยนี้ตามตารางที่ (6)

รูปที่ 3 เส้นโค้งการกระจายตัววัดด้วยรัศมีขนาด 2 เมตร

รูปที่ 4 เส้นโค้งการกระจายตัววัดด้วยรัศมีขนาด 4 เมตร

รูปที่ 5 เส้นโค้งการกระจายตัววัดด้วยรัศมีขนาด 6 เมตร

รูปที่ 6 เส้นโค้งการกระจายตัววัดด้วยรัศมีขนาด 8 เมตร

รูปที่ 7 เส้นโค้งการกระจายตัววัดด้วยรัศมีขนาด 10 เมตร

ร**ูปที่ 9** ภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือนของชั้นดินจากการวัดด้วยรัศมี

รูปที่ 10 ภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือนของชั้นดินจากการวัดด้วยรัศมี

จีโอโฟนขนาด 6 เมตร

รูปที่ 11 ภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือนของชั้นดินจากการวัดด้วยรัศมี

จีโอโฟนขนาด 8 เมตร

ตารางที่ 5 ร้อยละความคลาดเคลื่อนของภาพตัดชั้นดิน

Observation	Sample 1	Sample 2	Sample 3
Radius (m)	Loss (%)	Loss (%)	Loss (%)
2	25.18	20.79	20.79
4	17.84	17.43	17.43
6	14.89	15.91	15.91
8	15.24	16.78	16.78
10	15.22	14.12	14.12

ตารางที่ 6 ร้อยละความคลาดเคลื่อนของความเร็วคลื่นเฉือนเฉลี่ยที่ความลึก 30 เมตร (Vs...)

Observation	Downhole	Sample 1	Sample 2	Sample 3
Radius (m)	method	prediction	prediction	prediction
	(m/s)	(m/s)	(m/s)	(m/s)
2	171.38	197.70	167.22	155.15
		(15.39 %)	(2.39 %)	(9.44 %)
4	171.38	155.71	153.37	147.99
		(9.11 %)	(10.48 %)	(13.62 %)
6	171.38	159.49	156.47	163.52
		(6.90 %)	(8.67 %)	(4.55 %)
8	171.38	164.25	160.11	164.40
		(4.12 %)	(6.54 %)	(4.04 %)
10	171.38	170.56	177.06	176.05
		(0.44 %)	(3.34 %)	(2.75 %)

4.2 การวิเคราะห์ผลการทดสอบ

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการประดิษฐ์อุปกรณ์ตรวจวัดความเร็วคลื่นเฉือนของ ชั้นดินด้วยวิธีตรวจวัดคลื่นขนาดเล็ก (microtremor) ซึ่งเปรียบเทียบความ แม่นยำด้วยวิธีดาวน์โฮล (downhole) ที่ความลึก 30 เมตร จากผิวดินหน้า ตัดความเร็วคลื่นเฉือนชั้นดินที่ความลึกในช่วงผิวดินจนถึง 22 เมตรจากสอง วิธีนั้นมีความไกล้เคียงกัน แต่ในช่วงความลึกตั้งแต่ 22 เมตรจนถึง 30 เมตร หน้าตัดความเร็วคลื่นเฉือนของชั้นดินมีความคลาดเคลื่อนเนื่องมาจาก ข้อจำกัดทางด้านพื้นที่ในการตรวจวัดจึงทำให้ข้อมูลในช่วงที่มีความถี่ต่ำซึ่ง สำคัญสำหรับการประเมณชั้นดินในระดับลึกนั้นไม่ชัดเจน

สำหรับการตรวจวัดโดยใช้รัศมีกว้างซึ่งได้แก่ 8 และ 10 เมตร จะให้ ข้อมูลภาพตัดที่ลึกแม่นยำมากกว่าการตรวจวัดโดยใช้รัศมีที่แคบกว่าซึ่งได้แก่ 2 และ 4 เมตร

5. สรุป

วิธีตรวจวัดคลื่นสั่นขนาดเล็ก (Microtremor) ที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นวิธี ตรวจวัดแบบไม่ทำลาย (Nondestructive testing) ซึ่งไม่ทำให้เกิดความ เสียหายต่อพื้นที่ที่ทำการเก็บข้อมูล สามารถสำรวจในขั้นหินแข็งซึ่งไม่เหมาะ กับการเจาะหลุมสำรวจ ผลการทดสอบในการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์ ตรวจวัดที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถตรวจวัดภาคตัดความเร็วคลื่นเฉือนได้ ใกล้เคียงกับการทดสอบดาวน์โฮลเมื่อทำการตรวจวัดในช่วงรัศมีที่เหมาะสม

ซึ่งอุปกรณ์นี้มีราคาที่ต่ำกว่ามาก นอกจากนี้อุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นยังสามารถ ทดสอบได้รวดเร็วเนื่องจากไม่จำเป็นต้องเตรียมหลุมสำรวจ

การนำโครงข่ายประสาทเทียมมาวิเคราะห์ภาพตัดความเร็วคลื่นเฉือน ทำให้สามารถประมวลผลหลังจากเก็บข้อมูลคลื่นได้ภายในเวลาไม่ถึง 5 นาที จึงทำให้เหมาะสำหรับการเก็บข้อมูลในงานที่ต้องการข้อมูลจำนวนมาก ภายใต้เวลาจำกัด

เอกสารอ้างอิง

- Nazarian, S., Stokoe, K. H., & Hudson, W. R. (1983). Use of Spectral Analysis of Surface Waves Method for Determination of Moduli and Thicknesses of Pavement Systems. Transportation Research Record, 38–45.
- [2] Ewing, W. M., Jardetzky, W. S., Press, F., & Beiser, A. (1957)
 Elastic Waves in Layered Media. Physics Today, 10(12), 27– 28.
- [3] Whitham, G. B. (1999). Linear and Nonlinear Waves. New York: Wiley
- [4] Okada, H.; Suto, K. The Microtremor Survey Method; Geophysical Monograph Series 12; Asten, M.W., Ed.; Society of Exploration Geophysicists: Tulsa, Oklahoma, 2003.
- [5] Havskov, J.; Alguacil, G. Instrumentation in Earthquake Seismology, 2nd ed.; Springer: Cham, Switzerland, 2016; p. 70.
- [6] Thitimakorn, T., Luangthavornkul, N., Juntamat, P., & Harnsiri, A. (2008). Determining Shear-wave Velocity of Bangkok Subsoils by Multi-Channel Analysis of Surface Wave Method. 19(Great), 534–535.
- [7] AKI, K., 1957. Space and time spectra of stationary stochastic waves, with special reference to microtremors. Bull.Earthq. Res. Inst., 35, 415-456
- [8] BSSC (2003) NEHRP Recommended Provisions for seismic Regulations for New buildings and other Structures, Part1: Provisions, FEMA 368, Federal Emergency Management Agency, Washington, D.C.

- [9] Rix GJ (1988) Experimental study of factors affecting the spectral-analysis-of- surface-waves method. PhD Diss., University of Texas at Austin
- [10] Wiggins, R. A. (1972). The general linear inverse problem: Implication of surface waves and free oscillations for Earth structure. In Reviews of Geophysics (Vol. 10, Issue 1, p. 251). American Geophysical Union (AGU).
- [11] Herrmann, R. B. (2013). Computer Programs in Seismology: An Evolving Tool for Instruction and Research. In Seismological Research Letters (Vol. 84, Issue 6, pp. 1081– 1088). Seismological Society of America (SSA).
- [12] Dal Moro, G., Pipan, M., & Gabrielli, P. (2007). Rayleigh wave dispersion curve inversion via genetic algorithms and Marginal Posterior Probability Density estimation. In Journal of Applied Geophysics (Vol. 61, Issue 1, pp. 39–55). Elsevier
- [13] Sambridge, M. (1999). Geophysical inversion with a neighbourhood algorithm—I. Searching a parameter space. In Geophysical Journal International (Vol. 138, Issue 2, pp. 479–494). Oxford University Press (OUP).
- [14] Sambridge, M. (1999). Geophysical inversion with a neighbourhood algorithm—II. Appraising the ensemble. In Geophysical Journal International (Vol. 138, Issue 3, pp. 727–746). Oxford University Press (OUP).
- [15] Vinther, R., & Mosegaard, K. (1996). Seismic inversion through Tabu Search1. In Geophysical Prospecting (Vol. 44, Issue 4, pp. 555–570).
- [16] Sen, M. K., & Stoffa, P. L. (1991). Nonlinear one-dimensional seismic waveform inversion using simulated annealing. In GEOPHYSICS (Vol. 56, Issue 10, pp. 1624–1638). Society of Exploration Geophysicists
- [17] Mosegaard, K., & Tarantola, A. (1995). Monte Carlo sampling of solutions to inverse problems. In Journal of Geophysical Research: Solid Earth (Vol. 100, Issue B7, pp. 12431–12447).
 American Geophysical Union (AGU).